

ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто основні напрями діяльності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування щодо профілактики дорожньо-транспортного травматизму, виховання учасників дорожнього руху в дусі свідомого дотримання правил дорожнього руху.

В статье рассмотрены основные направления деятельности должностных лиц органов государственной власти и местного самоуправления относительно профилактики дорожно-транспортного травматизма, воспитания участников дорожного движения в духе сознательного соблюдения правил дорожного движения.

Article analyses the main directions in the activity of public officials Concerning the prevention of traffic injuries, education of the participants of traffic in the spirit of conscions observance of traffic rules.

Постановка проблеми. В умовах прискорення темпів автомобілізації гостро постає проблема гарантування безпеки дорожнього руху, збереження життя і здоров'я громадян. Сьогодні стан справ у забезпеченні безпеки дорожнього руху продовжує залишатися надто важким. Щороку в дорожньо-транспортних пригодах людство несе великі втрати, порівняні за своїми масштабами з людськими жертвами та матеріальними втратами внаслідок кровопролитних війн. Надто дорогою ціною доводиться розраховуватись цивілізації за блага та перевагу автомобілізації суспільства.

Загибель у дорожній аварії, згідно зі статистичними даними, є найбільш поширеною з усіх можливих причин смерті здорових людей. Кожні 16 хвилин у країні фіксується дорожньо-транспортна пригода, майже кожні 2 години під колесами автомобілів гине людина. У середньому за добу гине 15 та отримує тяжкі травми 105 чоловік. У зв'язку із цим усе світове товариство велику увагу приділяє забезпеченню безпеки дорожнього руху.

Головною причиною високого рівня дорожньо-транспортного травматизму є низька дисципліна учасників дорожнього руху. Обстановка, яка склалася на дорогах країни, свідчить про зневажливе ставлення значної частини громадян до законів і нормативних актів, у тому числі до Закону України “Про дорожній рух”, Правил дорожнього руху, про відсутність вічливості та взаємодопомоги, про недотримання елементарних заходів обережності учасниками дорожнього руху.

Метою статті є профілактика дорожньо-транспортного травматизму, виховання учасників дорожнього руху в дусі свідомого дотримання Правил дорожнього руху.

Виклад основного матеріалу. Головним і найбільш ефективним напрямом діяльності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, фахівців служби безпеки дорожнього руху та військових колективів у боротьбі з аварійністю була і буде профілактика.

Профілактика дорожньо-транспортних пригод – система заходів економічного, соціально-культурного, виховного та правового характеру, здійснюваних державними органами і громадськими організаціями з метою зниження рівня аварійності на автотранспорті, усунення її причини, забезпечення безпеки дорожнього руху [2].

Важливим засобом профілактики є правове виховання і правова пропаганда. Профілактична робота неможлива без виявлення причин негативних явищ і умов, їм сприятливих. Профілактичні заходи можуть бути заходами загального порядку (спрямованих на велику спільність людей) або носити індивідуальний характер [4].

Покарання теж є профілактичним заходом. Воно має на меті спеціальне попередження (утримання від здійснення злочину інших осіб під страхом покарання).

Профілактика правопорушень – це комплексне застосування компетентними суб'єктами загальних і спеціальних заходів, спрямованих на недопущення правопорушень та їх запобігання, ліквідацію причин та умов, що їх викликають [5].

Виходячи із цього, під терміном “профілактика” слід вважати складну, об'єктивно обумовлену систему управлінської діяльності, яка склалась на конкретному історичному етапі суспільного життя і яка забезпечує науково-теоретичну та практичну реалізацію заходів, спрямованих на зниження дорожньо-транспортного травматизму, попередження злочинів, пов'язаних із транспортними засобами.

На суспільному рівні профілактика здійснюється внаслідок поєднання державно-управлінських, економічних, політичних, правових, ідеологічних, організаційних та інших заходів, які не мають своїм спеціальним призначенням забезпечення безпеки дорожнього руху. Однак вони сприяють цьому, створюючи умови, виключаючи саму можливість правопорушень злочинів на автотранспорті. Спеціальні профілактичні заходи, у свою чергу, безпосередньо спрямовані на усунення конкретних криміногенних факторів.

Профілактика як процес, що характеризується взаємодією системи “суб'єкт-об'єкт”, здійснюється за схемою:

- виявлення об'єктів профілактики;
- вивчення їх особистості, психологічних особливостей, поведінки в різних ситуаціях та інших факторів;
- цілеспрямований вплив на об'єкти науково-обґрунтованими способами з боку суб'єктів профілактики [4].

Профілактична робота посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування – це система заходів, які вживає посадова особа для забезпечення безпеки дорожнього руху, зниження рівня дорожньо-транспортної аварійності шляхом ліквідації та нейтралізації її причин і умов.

Залежно від того, чи передбачались цими нормами права, профілактичні заходи умовно поділяють на правові та неправові. Правові регулюються адміністративними або адміністративно-процесуальними, кримінальними, кримінально-процесуальними нормами. Зокрема, до подібних профілактичних заходів належить притягнення до адміністративної відповідальності правопорушників. Неправові заходи профілактики можуть бути технічними, організаційними, виховно-педагогічними, медичними, психологічними тощо [3]. Наприклад, до профілактичних заходів технічного характеру можна віднести здійснення нагляду за технічним станом транспортних засобів, введення додаткових заходів регулювання дорожнього руху. Як приклад профілактичних заходів організаційного характеру можна назвати широке залучення до забезпечення безпеки дорожнього руху суспільних формувань, залучення у визначені години додаткових сил та засобів для посилення ефективності нагляду за дорожнім рухом на аварійно небезпечних ділянках доріг тощо. Виховно-педагогічні профілактичні заходи складають основу профілактичної роботи посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування у вузькому значенні слова – виступи в засобах масової інформації за тематикою безпеки дорожнього руху, проведення усної роз'яснювальної роботи, використання наглядної агітації та інше. Медичні профілактичні заходи – здійснення спеціальних додаткових медоглядів водіїв. До психологічних заходів профілактики можна віднести так звану “шокову терапію” – використання в попереджувальних цілях фотографій із місць ДТП транспортних засобів, що отримали значні пошкодження.

Згідно ст. 3 Закону України “Про дорожній рух” державне управління у сфері безпеки дорожнього руху здійснюється Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади Республіки Крим, місцевими органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та спеціально уповноваженими на це державними органами [1].

1. Кабінет Міністрів України, Київська міська державна адміністрація (компетенція вказаних органів визначена ст. 4, 6 Закону України “Про дорожній рух”).

2. Головне управління транспорту та зв'язку КМДА. (функції безпеки дорожнього руху визначені Законами України “Про дорожній рух”, “Про автомобільний транспорт”, рішенням Київської міської ради).

3. Постійна комісія Київради з питань транспорту та зв'язку (здійснює взаємодію дорожніх, комунальних і транспортних організацій м. Києва, координує їх діяльність з питань БДР).

4. ВАТ “Акціонерна компанія” Київпроект” (розробляє проектну документацію на установку технічних засобів регулювання дорожнім рухом (світлофори, направляючі пішохідні огороження, розмітка тощо).

5. Комунальне підприємство “Київпастранс”. (розробляє та узгоджує схеми дорожнього руху, маршрутизацію транспорту загального користування (автобуси, трамваї, тролейбуси, метрополітен, фунікулер).

6. КП "Київтранспарксервіс" (займається питаннями безпечного паркування транспортних засобів на проїзній частині, з метою ліквідації заторових явищ на вулицях, що призводять до скоєння ДТП).

7. КП "Київдорсервіс" (розрахунки циклів роботи світлофорних об'єктів, їх встановлення, встановлення дорожніх знаків, нанесення вертикальної та горизонтальної розмітки, впровадження автоматизованої системи управління дорожнім рухом).

8. Комунальна корпорація "Київавтодор" (реконструкція та ремонт вулично-дорожньої мережі та об'єктів дорожнього сервісу в межах червоних ліній (включаючи тротуари), експлуатація їх у безпечному стані).

9. КП "Київміськсвітло" (питанням зовнішнього освітлення вулично-шляхової мережі, встановленням електроопор та ліхтарів з метою зменшення аварійності в нічний час).

10. КП "Дирекція будівництва шляхово-транспортних споруд" (реконструкція та ремонт, утримання у безпечному стані транспортних розв'язок в декількох рівнях, мостів, тунелів, надземних та підземних пішохідних переходів).

11. КП "Служба пасажирських перевезень КМДА" (регулює питання перевезення пасажирів маршрутними таксомоторами, організовує проведення тендерів по маршрутах, здійснює перевірки роботи автоперевізників на лінії).

12. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. (здійснює формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти і науки, інновацій та інформатизацій, інтелектуальної власності транспортного комплексу):

- Національний транспортний університет (займається освітньою підготовкою фахівців для роботи в транспортній галузі);

- Науково-дослідний центр безпеки дорожнього руху МВС України (науковими дослідженнями у сфері безпеки дорожнього руху);

- Державний автотранспортний Науково-дослідний і проектний інститут (досліджує, розробляє законодавчу та нормативно-правову базу діяльності автомобільного транспорту);

- Державний дорожній Науково-дослідний інститут ім. М.П. Шульгіна (виконує науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи з розробки нормативних документів з безпеки дорожнього руху).

Об'єктами профілактичної роботи посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування є водії, пішоходи, пасажирів, а також посадові особи, що відповідають за організацію дорожнього руху, технічний стан транспортних засобів [6].

Загальними складовими профілактичної роботи посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування щодо забезпечення безпеки дорожнього руху є:

- 1) навчання Правил дорожнього руху (ПДР) і діючого законодавства в сфері дорожнього руху, пропаганда необхідності їх чіткого і неухильного дотримання. Основний зміст заходів спрямовано на попередження порушень

ПДР, виховання в водіїв почуття відповідальності за свою поведінку в процесі дорожнього руху, необхідності додержання встановленого порядку на вулицях і шляхах. Для цього роз'яснюється кримінальна й адміністративна, цивільно-правова відповідальність за порушення ПДР.

2) інформування населення про заходи та питання безпеки дорожнього руху. Для активізації роботи державних і суспільних організацій, залучення уваги цивільного населення профілактична робота в цьому напрямку забезпечується:

- інформуванням населення про цілі та завдання заходів, терміни їх проведення з використанням засобів масової інформації (ЗМІ);

- розробкою та виготовленням спеціальних плакатів, листівок, адресованих різним категоріям особового складу учасників дорожнього руху із закликом брати активну участь у проведенні заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху. Виготовлення рекламних щитів, лайт-боксів, спрямованих на підвищення рівня безпеки дорожнього руху;

- демонстрацією відеороликів, відеофільмів щодо безпеки дорожнього руху;

- проведення агітаційної роботи за участю фахівців служб безпеки дорожнього руху органів МВС, кращих водіїв, представників суспільних організацій і формувань, кореспондентів газет, радіо і телебачення;

- організацією лекцій і бесід щодо безпеки дорожнього руху, оглядів, рейдів, конкурсів, вікторин та інших масових заходів.

3) інформування населення про дорожньо-транспортні пригоди і їх причини. Інформація про кожний випадок дорожньо-транспортного травматизму направляється в органи державної влади та місцевого самоврядування.

4) інформування населення про умови дорожнього руху, зміни в його організації. Посадові особи органів державної влади та місцевого самоврядування за допомогою працівників ДАІ, дорожніх, комунальних, гідрометеорологічних органів інформують населення через ЗМІ про умови проїзду автошляхами, їх окремими ділянками, рух по яких закрито або обмежено в результаті погіршення погодних умов або стихійних явищ, а також передають рекомендації про режим руху або напрями тимчасових об'їздів.

5) сприяти вивченню населенням Правил дорожнього руху і законодавства в сфері дорожнього руху.

Планування профілактичної роботи є одним із важливих принципів управління і спрямоване на зосередження зусиль на вирішенні головних завдань, створення умов для ефективного використання сил та засобів, визначення конкретних виконавців і розподіл їх обов'язків, забезпечення контролю своєчасного виконання заходів.

Планування організації профілактичної роботи посадовими особами органів державної влади та місцевого самоврядування здійснюється на основі таких принципів:

– принципу структурного одноманіття планів, що досягається шляхом уніфікації порядку їх розробки й оформлення, складання планів. Вихідними даними при складанні плану організації профроботи є Закони України, постанови КМУ, накази та рекомендації МВС України;

– принципу актуальності. Сплановані профілактичні заходи повинні бути спрямовані на вирішення важливих і необхідних завдань. При цьому в обов'язковому порядку необхідно опиратися на детальний аналіз аварійності, стан дорожньо-транспортної дисципліни, динаміку цих процесів;

– принципу обґрунтованості плану, який полягає в попередньому зборі, обробці й аналізі інформації. Тут використовується при плануванні аналіз аварійності, транспортної дисципліни, оперативної обстановки;

– принцип комплексного підходу, що полягає в об'єднанні зусиль різних структурних органів, служб, суспільних формувань для втішення поставлених завдань різними способами, формами і методами. Це планування профілактичних заходів з участю й у взаємодії з працівниками засобів масової інформації, співробітниками ДАІ, представниками Спілки автомобілістів України;

– принципу реальності. Він повинен відображати коло питань, для вирішення яких достатня компетенція, чисельність, підготовка, матеріально-технічне забезпечення виконавців. Неможливо планувати заходи, які свідомо нездійснимі;

– принципу конкретності, який складається в детальній розробці плану. У правильно розробленому плані текст кожного пункту повинен лаконічно і недвозначно визначати зміст і обсяг, терміни профзаходів і вказувати виконавців.

Контроль за організацією і проведенням профілактичної роботи є важливим засобом забезпечення високої активності профілактичної роботи з метою забезпечення безпеки дорожнього руху.

Для підвищення ефективності контролю необхідно:

– систематично аналізувати результати профілактичної роботи органів державної влади та місцевого самоврядування;

– доводити підсумки і висновки перевірок населенню, загострюючи увагу на виявлених недоліках;

– сполучати перевірки в обов'язковому порядку з наданням практичної допомоги в підвищенні ефективності організації профілактичної роботи;

– здійснювати суворий контроль за усуненням виявлених недоліків.

Головними критеріями оцінки ефективності організації профілактичної роботи посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування є:

– стан аварійності на дорогах;

– облік аналізу аварійності та її причини, стан оперативної обстановки при проведенні профілактичної роботи;

– знання посадовими особами законодавчих і нормативних документів, регламентуючих організацію профілактичної роботи;

– повнота і своєчасність обліку проведених профілактичних заходів, стан службової документації.

Висновки. Таким чином, головною частиною роботи посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування щодо забезпечення безпеки дорожнього руху є організація профілактичної роботи з населенням через сукупність спеціальних профілактичних заходів, спрямованих на усунення причин і умов, які сприяли порушенням правил безпеки дорожнього руху.

Використані джерела інформації:

1. Закон України “Про дорожній рух” із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 10 листопада 1994-року № 234 / 94 – ВР.
2. Лукьянов В.В. Безопасность дорожного движения. – М.: Транспорт, 1983.
3. Методика индивидуально-воспитательной работы: Учебно-методическое пособие. – М.: Воениздат, 1991.
4. Науковий вісник Державної прикордонної служби України № 4, 2005 – 84 с.
5. Популярна юридична енциклопедія / Кол. авт.: В.К. Гіжевський, В.В. Головченко В.С. Ковальський (кер.) та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 528 с.
6. Правила дорожнього руху України. Постанова КМУ від 10.10.2001 року № 1306.

Рецензент: Сіцинський А.С., д.держ.упр., професор